

TU-91.1001 Kansantaloustieteen perusteet

2. välikoe 11.12.2010

Hannele Wallenius

Nimi ja opiskelijanumero: _____

Lukukausi, jona harjoitukset / harjoitustyö suoritettu: _____

Vastaa kysymyksiin annetun tilan puitteissa. Kirjoita *selvällä käsialalla!!!*

1. Ovatko seuraavat väittämät tosia (T) vai epätosia (E)?

(5p)

- _____ Philipsin käyrä kuvaa inflaation ja työttömyyden käänteistä suhdetta.
- _____ Rajakulutusalttius tarkoittaa osuutta, jonka kotitalous päättää kuluttaa käytettävissä olevista tuloistaan.
- _____ Keynes uskoi ”näkymättömän käden” ohjaavan markkinat tasapainoon ja siksi julkisen sektorin puuttuminen talouden kulkuun olisi tarpeetonta.
- _____ Luonnollisella työttömyydellä tarkoitetaan inflaation kanssa tasapainossa oleva työttömyysastetta.
- _____ Rahan kysyntä kasvaa markkinakorkojen laskiessa.

2. Lue alla olevan Helsingin Sanomien uutinen. Kuvaa graafisesti kysyntä-tarjonta-analyysiä käyttäen artikkelissa kuvattu Euron arvon aleneminen.
(6p)

Euro vaipui alle 1,30 dollariin

30.11.2010 HS

Helsinki/Lissabon/Rooma. Huolet euroalueen tulevaisuudesta painoivat euron kurssin alimmilleen moneen viikkoon. Euron kurssi vaipui alle 1,30 dollariin ensimmäistä kertaa syyskuun jälkeen. Euro on marraskuun alun jälkeen heikentynyt seitsemän prosenttia.

Lisähuolia aiheutti Portugalin keskuspankin varoitus pankkien riskeistä. Espanjan, Italian ja Belgian valtionlainojen korkoero Saksaan on revähtänyt suurimmaksi sitten euroalueen perustamisen vuonna 1999.

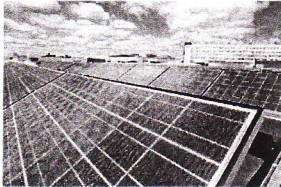
Italian apulaisvaltiovarainministeri Luigi Casero vakuutti, että Italian julkinen talous on kunnossa ja ettei maa ole vaaravyöhykkeessä. Maan hallitus ei suunnittele uusia säästötoimia.

Italian valtionlainojen korkoero Saksaan on 2,1 prosenttiyksikköä, ja julkisen talouden velka on nousemassa tänä vuonna 118,5 prosenttiin suhteessa bkt:hen.

3. Lue alla oleva Helsingin Sanomien artikkeli ja sen inspiroimana vastaa seuraavalla sivulla oleviin kysymyksiin.

PT: Nopea talouskasvu luo 30 000 uutta työpaikkaa

8.9.2010 Miikka Pirinen / HS

Tilastokeskuksen mukaan Suomen taloutta on lihottanut muun muassa viennin ja tuonnin kasvu. Kuvassa ABB:n aurinkosähkövoimala Pitäjänmäessä.

Palkansaajien tutkimuslaitos on julkistanut tähän mennessä optimistisimman arvion Suomen talouden näkymistä. PT ennustaa, että Suomen talous yltää sekä tänä että ensi vuonna peräti 3,7 prosentin kasvuun.

Jyrkkää suhdannenousua vauhdittaa varsinkin vienti, joka on elpymässä hyvään vauhtiin. Ensi vuodeksi PT ennustaa rivakkaa kasvua myös yksityisiin investointeihin.

PT:n mukaan myös työllisyys alkaa kohta kohentua, niin että ensi vuonna syntyy jo keskimäärin 30 000 uutta työpaikkaa.

PT arvostelee hallituksen päätöstä luopua talouden elvytystoimista. PT:n mukaan elvytyksen lopettaminen "etuajassa" leikkaa bruttokansantuotetta ensi vuonna selvästi.

"Tämä merkitsee, että valtion ensi vuoden budjetti heikentää työllisyyttä tilanteessa, jossa työttömiä on paljon ja tuotanto on vielä selvästi potentiaalisen tasonsa alapuolella", PT:n ennustepäällikkö Eero Lehto arvioi keskiviikkona julkaistussa talousennusteessa.

Elvytyksen pikaiseen lopettamiseen ei olisi ollut Lehdon mukaan mitään pakkoa. "Suomen julkisen talouden alijäämä ja velan taso pysyvät kansainvälisessä vertailussa hyvin alhaisina, ja valtio saa lainaa erittäin edullisella korolla."

Julkisen talous alkaa PT:n ennusteen mukaan kohentua ja on ensi vuonna jo miltei tasapainossa.

Euroopan keskuspankin seuraavan koronnoston PT arvioi lykkääntyvän ainakin vuoteen 2012. Tutkimuslaitoksen mukaan tarvetta koronnostoille ei nyt ole, koska inflaatio pysyy euroalueella kurissa.

Suomen inflaation PT ennustaa kiihtyvän ensi vuonna 2,3 prosenttiin, ja reaaliainsioiden kasvu jää nolnaan. Kotitalouksien ostovoimaan PT ennustaa kuitenkin kasvua. ...

a) Käytä kokonaiskysynnän kaaviota (45° -kaavio) havainnollistamaan miten PT:n ennustama
a) Käytä kokonaiskysynnän kaaviota (45° -kaavio) havainnollistamaan miten PT:n ennustama
Suomen taloudellinen kasvu välittyy talouteen kokonaiskysynnän eri komponenttien kautta.
(4p)

b) Miten julkisen sektorin elvytyksen liian aikainen lopettaminen vaikuttaisi yllä kuvaamaasi
analyysiin?
(4p)

c) Määrittele tuotannon potentiaalien taso

4. Lue alla oleva artikkeli ja vastaa sen perässä esitettyihin kysymyksiin.

Keskuspankkiirit hamuavat valtaa

Wikileaks-vuotojen mukaan Englannin keskuspankin pääjohtaja patisti rajuihin leikkauksiin.

Anssi Miettinen, HS DIGILEHTI 2.12.2010

Englannin keskuspankin pääjohtaja Mervyn King on tuttu näky Britannian pääministerin virka-asunnolla Downing Street 10:ssä Lontoossa. Kuva viime vuodelta.

Nykyaikaisen rahapolitiikan peruskivenä pidetään keskuspankin itsenäisyyttä. Ideana on, etteivät poliitikot pääse huseeraamaan lyhytnäköisesti rahapolitiikalla – esimerkiksi käynnistämään setelipainoa, kun valtion rahat uhkaavat loppua.

Poliittinen järjestelmä antaa keskuspankeille tehtävän, jota sen tulee noudattaa hallitusten vaihdoksista riippumatta. EKP:n tehtävänä on hintavakaus. Yhdysvaltain Fedin rooli on laajempi, koska sen mandaattiin kuuluu myös työllisyyden ylläpitäminen.

Vastaavasti keskuspankkien oletetaan pidättäväisesti finanssipolitiikkaa eli valtion tulojen keräämistä ja menojen jakamista.

Kulissien takana on paljonkin neuvonpitoa ja koordinoitua, mutta periaatteessa finanssipolitiikan ja rahapolitiikan päätöksenteon välissä on "kiinalainen muuri".

Taluskriisin aikana tämä muuri on murtunut. Poliitikot ovat olleet rahapolitiikkaan ja nollakorkoihin melko tyytyväisiä, mutta keskuspankkiirit eivät enää ole malttaneet pitää näppejään erossa finanssipolitiikasta.

Keskiviikkona julkitulleen Wikileaks-paljastuksen mukaan Englannin keskuspankin pääjohtaja Mervyn King olisi ennen vaaleja läksyttänyt pääministerikandidaatti David Cameronia ja tulevaa valtiovarainministeriä George Osbornea siitä, että heidän suunnitelmansa julkisen talouden leikkauksista ovat liian epämääräisiä. King patisti myös voimakkaasti konservatiivien johtamaa koalitiohallitusta poikkeuksellisen rajuihin leikkauksiin. Julkisen talouden leikkaukset ja niiden ajoitus oli Britannian vaalien keskeinen teema. Näin keskuspankkiiri sotki itsensä kynnärpäitä myöten politiikkaan.

Keskiviikkona Kingin vanha kriitikko ja Englannin keskuspankin johtokunnan entinen jäsen David Blanchflower vaati häntä eroamaan.

Myöskään EKP ei ole tyytynyt hintavakauden vahtaamiseen. Se on ymmärrettävää, sillä euroalueen vakaussopimus ei ole toiminut ja jäsenmaiden budjettikuri on pettänyt.

EKP on ollut keskeisesti mukana talouden elvytys- ja pelastusoperaatioissa ja osallistunut hätärahoitukseen. Siksi EKP on entistä kiinnostuneempi jäsenmaiden budjettiasioista.

Esimerkiksi Irlannin kriisin kärjistymisessä juuri EKP päätti viheltää pelin poikki, kun Irlannin pankit tulivat täysin riippuvaiseksi sen hätärahoituksesta. EKP oli varmasti aktiivisena taustavaikuttajana siinä, että keskeiset EU-maat ja komissio painostivat Irlannin ottamaan vastaan kansainvälistä apua.

Kun kaksi viikkoa sitten Irlannin pääministeri ja valtiovarainministeri itsepintaisesti väittivät maan selviävän omillaan, tarvittiin riittävän jyrkää ja sopivaa viestinviejää. Se oli Irlannin keskuspankin pääjohtaja ja EKP:n neuvoston jäsen Patrick Honohan.

...

Keskuspankkiirien puuttuminen politiikkaan ei ole välttämättä huono asia ainakaan kriisiaikana. He ovat kansantalouden ammattilaisia ja katsovat asioita usein poliitikkoja kauemmaksi.

Irlannin tapauksessa he eivät miettineet sitä, mitä päähallituspuolueen kannattajat ajattelevat talouspoliittisen itsenäisyyden rajoittamisesta, vaan sitä miten euro pelastetaan.

Ainakin euroalueella keskuspankkiirit voivat myös tuntea moraalista ylemmyyttä. He ovat pitäneet oman osansa sopimuksesta (hintavakaus), mutta poliitikot eivät omaansa (budjettikuri). ...

- a) EKP:n politiikan tavoitteena on ylläpitää hintavakautta. Yhdysvaltain Fedin roolin väitetään joskus olevan laajempi, koska sen mandaattiin kuuluu myös työllisyyden ylläpitäminen. Mutta miksi EKP:n tavoitteen voidaan kuitenkin sanoa edistävän myös työllisyyden ylläpitoa?

(4p)

- b) Miksi rahapolitiikkaa on totuttu pitämään tehokkaampana kuin finanssipolitiikkaa erityisesti kelluvien valuuttakurssien vallitessa? Osoita tämä vertaamalla ekspanstiivisen finanssi- ja rahapolitiikan vaikutuksia raha- ja valuuttamarkkinoiden kautta taloudelliseen aktiviteettiin ja kokonaistaloudelliseen tasapainoon. Ole huolellinen merkinnöissäsi!

(10p)